

A Personal Greek Reader

October 5, 2015

Contents

1	Eusebius' Commentary on Isaiah	1
1.1	Isaiah 7:4	1
1.2	Eusebius 1.43	1
1.3	Isaiah 7:5-9	2
1.4	Eusebius 1.43 (cont.)	3
1.5	Isaiah 7:10-13	5
1.6	Eusebius 1.44	5
1.7	Isaiah 7:14	7
1.8	Eusebius 1.44 (cont.)	8
1.9	Isaiah 7:15-17	11
1.10	Eusebius 1.44 (cont.)	11
1.11	Eusebius 1.48	13
1.12	Eusebius 1.49	14
2	Psalms (LXX)	17
2.1	Psalms 33	17
3	Plato's Euthyphro	21

1 Eusebius' Commentary on Isaiah

1.1 Isaiah 7:4

4 καὶ ἐρεῖς αὐτῷ Φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι¹ καὶ μὴ φοβοῦ, μηδὲ ἡ ψυχὴ σου ἀσθενεῖτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων² τῶν δαλῶν³ τῶν καπνιζομένων⁴ τούτων, ὅταν γὰρ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ⁵ μου γένηται, πάλιν ἰάσομαι.⁶

1.2 Eusebius 1.43

Ἦδει γὰρ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ προφήτου μὴ συνδιαφθαρέντα⁷ τῷ πλήθει ἐναπομείναντα⁸ δὲ τῇ πατρικῇ⁹ διδασκαλίᾳ μαθητεύεσθαι ἐξ ἐκείνου τῷ πατρί, διὰ τοῦ παρεῖναι αὐτῷ θαρσαλέως¹⁰ προσιόντι¹¹ καὶ πράττοντι τὰ κεκελευσμένα,¹² φάναι¹³ δὲ τῷ Ἰαχάζ συναντήσαντα,¹⁴ ἃ προστάττει¹⁵ ὁ θεός· «Φύλαξαι τοῦ ἡσυχάσαι», κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν· «φύλαξαι καὶ ἡσύχασαι», κατὰ δὲ τὸν Θεοδοτίωνα·

¹ἡσυχάζω - be still, keep quiet

²ξύλον - stick, cut wood

³δαλός - torch, firebrand

⁴καπνίζω - I make smoke

⁵θυμός - spirit, mind, heart; anger, wrath

⁶ιάομαι - heal, cure

⁷συνδιαφθείρομαι, I perish along with

⁸ἐναπομένω - I remain in

⁹πατρικός - hereditary

¹⁰θαρσαλέως - boldly

¹¹πρόσειμι - I am added to, attached to

¹²κελεύω - I urge on, command

¹³TODO

¹⁴συναντάω - I meet with

¹⁵προστάσω - I command

«πρόσεχε¹⁶ καὶ ἠσύχασον.» θαρσῶν¹⁷ φησι τῷ λόγῳ τοῦ θεοῦ ἄτρομος¹⁸ ἔσο¹⁹ καὶ μὴ φοβοῦ, μηδὲ ἡ ψυχὴ σου ἀσθενεῖτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων, τῶν οὐδαμῶς μὲν φῶς ἐχόντων, δαλῶ δὲ μόνον ἐσβεσμένῳ²⁰ καὶ καπνιζομένῳ ἐοικότων.²¹ τοιοῦτοι γὰρ τινές εἰσιν οἱ δύο βασιλεῖς, ὧν ἐν φόβῳ καὶ ἀγωνίᾳ καθέστηκας. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ παιδευτικὴ²² μου δύναμις, ἣν ὀργὴν εἴωθεν²³ ἀποκαλεῖν²⁴ τὰ λόγια, μετῆλθεν²⁵ ὑμᾶς τὸ πρότερον εἰς ἔλεγχον²⁶ τῶν νομιζομένων ὑμῖν θεῶν, οἷς ἐθαρσεῖτε μὲν αὐτοί, οἱ δὲ τὸ μηθὲν²⁷ ὄντες ἀπηλέγχοντο,²⁸ ὀπηνίκα²⁹ ὑποχειρίου³⁰ ὑμᾶς εἶλον³¹ οἱ πολέμιοι. ὅμως ἐπεὶ μὴ ἐστὶν ἡ ἐμὴ ὀργὴ παράμονος³² ὡς ἀγαθὸς θεὸς αὐτὸς καὶ τὸ πρῶτον παίσας³³ ὑμᾶς ἐπὶ τῷ συμφέροντι³⁴ καὶ νῦν αὖθις πᾶν τὸ νοσῆσαν ὑμῶν ἰάσομαι, εἰ ἐπιστραφέντες τῆς προτέρας πλάνης μάθετε ἀληθῶς εὐσεβεῖν.

1.3 Isaiah 7:5-9

5 καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Αραμ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ρομελίου, ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν περὶ σοῦ λέγοντες **6** Ἀναβησόμεθα εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ συλλαλήσαντες³⁵ αὐτοῖς ἀποστρέψομεν³⁶ αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς καὶ βασιλεύσομεν αὐτῆς τὸν υἱὸν Ταβηηλ, **7** τάδε λέγει κύριος σαβαωθ Οὐ μὴ ἐμμεῖνῃ ἡ βουλὴ αὕτη οὐδὲ ἔσται, **8** ἀλλ' ἡ κεφαλὴ Αραμ Δαμασκός, ἀλλ' ἔτι ἐξήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐκλείψει³⁷ ἡ βασιλεία Εφραιμ ἀπὸ

¹⁶προσέχω - pay attention to

¹⁷θαρσέω - I am bold, of good courage

¹⁸ἄτραμος - undaunted

¹⁹pre mid imp 2nd sg of εἰμί

²⁰σβέννυμι - I extinguish, quench

²¹ἔοικα - I am like, resemble

²²παιδευτικός - of or for teaching

²³ἔθω - I am accustomed, wont. TODO parse

²⁴ἀποκαλέω - I call back, recall

²⁵μετέρχομαι - I come or go among

²⁶ἔλεγχος - a proof; persuasion; reproof

²⁷μηθέν = μηδεῖς

²⁸ἀπελέγχω - I refute thoroughly

²⁹ὀπηνίκα - at what point of time, at what hour, on what day

³⁰ὑποχείριος - under the hand, in hand

³¹aor 1st sg or 3rd pl of αἰρέω

³²παράμονος - constant, steadfast, permanent

³³παίω - I strike, smite

³⁴συμφέρω - I bring together

³⁵συλλαλέω - I talk with, discuss

³⁶ἀποστρέφω - I will turn away, remove

³⁷ἐκλείπω - I leave out, pass over; cease, fail

λαοῦ, **9** καὶ ἡ κεφαλὴ Εφραιμ Σομορων, καὶ ἡ κεφαλὴ Σομορων υἱὸς τοῦ Ρομελίου, καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.³⁸

1.4 Eusebius 1.43 (cont.)

Οἱ γοῦν δύο βασιλεῖς οὗτοι, ὁ τε τῆς Συρίας καὶ ὁ τῆς Σαμαρείας, Ἄραμ δὲ ἡ νῦν Συρία, Σαμάρεια δὲ ἡ νῦν καλουμένη πόλις Σεβαστή, εἰ καὶ μεγάλα ἠπέιλησαν³⁹ τὴν προλεχθεῖσαν βουλευσάμενοι βουλήν, ἀλλ' οὐ κατὰ γνώμην⁴⁰ πράξουσιν· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ὁ κύριος σαβαώθ, ὡς ἂν κύριος ὢν τῶν δυνάμεων τῶν θειῶν καὶ τῶν κατ' οὐρανὸν ἀγγελικῶν στρατιῶν,⁴¹ οὐκ ἐπιτρέψω⁴² τὴν βουλήν αὐτῶν ἐπὶ πέρας⁴³ ἀχθῆναι, κρίνας σῶσαι ὑμᾶς ὡς ἂν σχοίητε⁴⁴ τῆς ἐμῆς εὐεργετικῆς⁴⁵ καὶ σωτηρίου δυνάμεως ἐναργεστάτην⁴⁶ αἴσθησιν.⁴⁷ ἀπαρκεῖ⁴⁸ γὰρ τῇ μὲν Συρίᾳ κεφαλὴν ἔχειν τὴν Δαμασκὸν καὶ ταύτης εἶναι τὸν Ῥασσῶν βασιλέα, τῇ δὲ Σαμαρείᾳ τὸν Ἐφραῖμ. οὕτω δὲ ἐκαλεῖτο τὸ πλῆθος τῶν ἐννέα ἡμισυ⁴⁹ φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὸν ἐξ Ἐφραῖμ αὐτῶν βασιλεύσαντα· ἀρκετὸν⁵⁰ οὖν καὶ τούτοις ἔχειν τὴν Σαμάρειαν καὶ ταύτης ἡγεῖσθαι⁵¹ τὸν τοῦ Ῥομελίου υἱόν. μάνθανε δὲ καὶ τοῦτο, ὃ Ἄχαζ, ὡς ὅσον οὐπὼ ἡ τῆς Σαμαρείας βασιλεία καταλυθήσεται,⁵² τοῦ ἐν αὐτοῖς βασιλευομένου λαοῦ αὐτοῖς βασιλεῦσιν αἰχμαλώτου⁵³ γενησομένου, καὶ εἰς Ἀσσυρίους ἀποικισθησομένου⁵⁴ διὰ τὰς ὑπερβαλλούσας αὐτῶν ἀθεμίτους⁵⁵ πράξεις. εἰ δὲ καὶ τὸν χρόνον γνῶναι ποθεῖς, γίνωσκε, ὡς εἶσω ἐξήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐπιστάς⁵⁶ ὁ

³⁸ συνίημι - I understand

³⁹ ἀπειλέω - I threaten

⁴⁰ γνώμη - opinion, council, judgment, intention, decree

⁴¹ στρατία - army

⁴² ἐπιτρέπω - I turn to, commit; permit, yield

⁴³ πέρας, -ατος, τό - end, limit, boundary

⁴⁴ 2nd pl pr opt act of ἔχω

⁴⁵ εὐεργετικός - productive of benefit, beneficent

⁴⁶ ἐναργής - visible, palpable, in bodily shape

⁴⁷ αἴσθησις - preception, understanding, discernment

⁴⁸ ἀπαρκέω - I am sufficient

⁴⁹ ἡμισυς - half

⁵⁰ ἀρκετός - sufficient

⁵¹ TODO

⁵² καταλύω - I destroy

⁵³ αἰκμάλωτος - captive

⁵⁴ ἀποικίζω - I send away from home

⁵⁵ ἀθέμιτος - lawless, unlawful

⁵⁶ aor act nom ptcl of ἐφίστημι

τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς πάντας αὐτοὺς λήψεται ἀπάξας⁵⁷ τε αἰχμαλώτους εἰς τὴν αὐτοῦ μετοικιῆ⁵⁸ χώραν. ταῦτα τῷ προφήτῃ λέγειν ὁ θεὸς προσέταττεν αὐτῷ τε τῷ Ἄχαζ καὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν λαῷ· παρορμῶν⁵⁹ αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφειν, πιστεύειν τε καὶ μὴ διαπιστεῖν⁶⁰ τοῖς εἰρημένοις. διὸ τοῖς πᾶσιν ἐπιφέρει λέγων· «καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδ' οὐ μὴ συνῆτε.» ὁ μὲν οὖν τοῦ θεοῦ λόγος οὐκ εἰς μακρὸν τέλους ἐτύγχανεν· συμπληρουμένου⁶¹ γὰρ τοῦ προλεχθέντος χρόνου, καὶ ἡ Δαμασκὸς καὶ ἡ Σαμάρεια, οἳ τε τούτων ἡγεμόνες ἤλωσαν⁶² ὑπὸ τοῦ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως. ταῦτα μὲν οὖν ᾧδέ πη⁶³ τὴν προφητεῖαν ἐπιστοῦτο⁶⁴ διὰ τῆς τῶν πραγμάτων ἐκβάσεως,⁶⁵ τά γε μὴν ἐξήκοντα καὶ πέντε ἔτη φασὶν Ἑβραίων παῖδες ἐπ' ἀκριβῆς⁶⁶ συμπληροῦσθαι, εἴ τις ἀριθμεῖν ἄρξαιτο τοὺς χρόνους ἀπὸ τοῦ πέμπτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς τοῦ Ὀζίου βασιλείας. προφητεύει μὲν γὰρ κατὰ ταῦτόν⁶⁷ ὁμοῦ τῷ Ἡσαΐα καὶ Ἀμῶς ὁ προφήτης· θεσπίζει⁶⁸ δὲ πρῶτος ὁ Ἀμῶς τὴν μέλλουσαν συμβήσεσθαι⁶⁹ αἰχμαλωσίαν τοῦ Ἰσραὴλ λέγων· «ὁ δὲ Ἰσραὴλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ».⁷⁰ καὶ κατὰ τῆς Σαμαρείας δὲ ὁ αὐτὸς προφητεύει ἐν ἡμέραις Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα «πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ». φασὶν δὲ τὸν σεισμὸν τοῦτον εἶναι τὸν γενόμενον ἐπὶ Ὀζίου, ὅτε εἰσελθὼν εἰς τὸ ἀγίασμα⁷¹ ἐπὶ τῷ θῦσαι «ἐλεπρώθη»,⁷² καὶ ἐξεχύθη⁷³ ἡ πιότης⁷⁴ τοῦ θυσιαστηρίου σεισμοῦ γενομένου. «πρὸ δύο» τοίνυν «ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ» προφητεύσαντος τοῦ Ἀμῶς κατὰ τῆς Σαμαρείας καὶ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ προσήκει⁷⁵ φασὶν ἐξ ἐκείνου δεῖν ἄρχεσθαι τὰ ἐξήκοντα καὶ πέντε ἔτη συνάγειν. γίνεται δὲ τὰ λοιπὰ τοῦ Ὀζίου ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ, ἐπειδὴ τὰ πάντα «δύο καὶ πενήκοντα ἔτη βασιλεῦσαι» μνημονεύεται τῶν δὲ κατὰ τὸ πέμπτον καὶ εἰκοστόν.

⁵⁷ ἀπάγω - I lead away

⁵⁸ μετοικίζω - I remove to a new abode, cause to migrate

⁵⁹ παρορμάω - I urge on, stimulate

⁶⁰ διαπιστέω - I distrust utterly

⁶¹ συμπληρώω - I fill completely; pass: I am completed

⁶² ἀλίσκομαι - I am taken, conquered

⁶³ πη - in some way, somehow

⁶⁴ πιστόω - I convince

⁶⁵ ἔκβασις - result, issue; a way out, escape

⁶⁶ ἀκριβῆς - exact, precise

⁶⁷ ταυτός - identical

⁶⁸ θεσπίζω - I prophesy, divine

⁶⁹ συμβαίνω - pass: come to pass, happen

⁷⁰ Either Amos 7:11 or 7:17.

⁷¹ ἀγίασμα - holiness

⁷² λεπρόομαι - become leprous

⁷³ 3rd sg aor ind pass of ἐκχέω

⁷⁴ πιότης - fatness; richness

⁷⁵ προσήκω - I have arrived at

πρῶτος Ἀμὼς τὰ περὶ τῆς τοῦ Ἰσραὴλ αἰχμαλωσίας ἐθέσπισεν, ἔπειτα «Ἰωαθάμ ἔτη δέκα ἕξ» καὶ «Ἀχαζ» ὁμοίως «ἔτη δέκα ἕξ». εἰ τὰ τῆς Ἐζεκίου βασιλείας ἔτη ἕξ ὁμοῦ τὰ πάντα συνάγεται εἰς ἔτη ἐξήκοντα καὶ πέντε· ἕκτω γοῦν ἔτει Ἐζεκίου ὁ Ἰσραὴλ τὴν ὑστάτην⁷⁶ ὑπέμεινεν αἰχμαλωσίαν. ταῖς προφητεῖαις ἀκολουθῶς⁷⁷ σημεῖον δὲ αὐτῷ δώσειν ἐπαγγέλλεται, δι' οὗ σωθήσεται ἔμελλεν· ὁ δὲ σκληροκάρδιος ὢν καὶ τῇ δαιμονικῇ πλάνῃ βεβαπτισμένος ἀναίνεται⁷⁸ καὶ παραιτεῖται⁷⁹ τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον, κἂν τούτῳ τὸ ἄπιστον καὶ ἀνυπότακτον⁸⁰ ἑαυτοῦ δεικνύς.⁸¹ ἰστέον⁸² ὡς μέχρι τούτων Ὠριγένει προῆλθεν ὁ ὄγδοος τῶν εἰς τὸν προφήτην ἐξηγητικῶν⁸³ τόμος.⁸⁴

1.5 Isaiah 7:10-13

10 Καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαι τῷ Αχαζ λέγων **11** Αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος. **12** καὶ εἶπεν Αχαζ Οὐ μὴ αἰτήσω οὐδ' οὐ μὴ πειράσω κύριον. **13** καὶ εἶπεν Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυιδ, μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα;

1.6 Eusebius 1.44

Ἐντὶ τοῦ «εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος,» ὁ μὲν Σύμμαχος «αἴτησαί φησι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, βάθυνον⁸⁵ εἰς ἄδην ἢ εἰς ὕψος ἄνω,» ὁ δὲ Ἀκύλας «ἐπερώτησον σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ἄδην ἢ μετεώρισον⁸⁶ εἰς ἄνω,» ὁ δὲ Θεοδοτίων· «αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ἄδην ἢ ὕψωσον ἄνω.» νοήσομεν δέ γε τὸ εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος σημεῖον ἐκ τῆς παρὰ Μωϋσεῖ γραφῆς· τῶν γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ διὰ Μωϋσέως γενομένων σημείων, περὶ ὧν εἴρηται· «ἐξαπέστειλεν σημεία καὶ τέρατα ἐν μέσῳ σου, Αἴγυπτε»,

⁷⁶ ὕστατος = ὕστερος

⁷⁷ ἀκόλουθος - following

⁷⁸ ἀναίνομαι - I reject with contempt, spurn

⁷⁹ παραιτέομαι - I make excuse, refuse, reject, decline, shun, avoid

⁸⁰ ἀνυπότακτος - not subject to rule, unruly

⁸¹ *pr act ptc nom or acc* of δείκνυμι

⁸² ἰστέον - one must see

⁸³ ἐξηγητικός - of or for interpretation

⁸⁴ τόμος - scroll, volume

⁸⁵ βαθύνω - I deepen, excavate

⁸⁶ μετεωρίζω - I raise up on high

τὰ μὲν ἀπὸ γῆς ἐτύγχανεν ὡς «οἱ βάτραχοι⁸⁷ καὶ αἱ ἀκρίδες καὶ οἱ σκνίφες⁸⁸ καὶ ἡ κυνόμυια»,⁸⁹ τὰ δὲ ἐξ οὐρανοῦ ὡς «ἡ χάλαζα⁹⁰ καὶ τὸ πῦρ τό τε τριήμερον σκότος». εἶποι δ' ἄν τις καὶ τὸ ἐπὶ Ἐζεκίου γεγόμενον σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ γεγονέναι, «ὅτε ἀναποδίσαντος⁹¹ τοῦ ἡλίου ἔδραμεν εἰς τὰ ὀπίσω ἢ σκιά τοὺς δέκα ἀναβαθμούς». ⁹² ἐκ βάθους δὲ ἦν σημεῖον καὶ τὸ ἐπὶ Σαοὺλ γεγόμενον, ὅτε Σαμουὴλ μετὰ θάνατον αὐτοῦ προμηνύει. ⁹³ ὁμοίως ἐκ βάθους ἦν «σημεῖον Ἰωνᾶς» «ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους» προΐων καὶ Νινευίταις ἀλλοφύλοις⁹⁴ ἀνδράσιν κηρύττων. κελεύεται τοίνυν ὁ Ἄχαζ σημεῖον αἰτῆσαι, δι' οὗ σωθήσεται ἔμελλεν αὐτός τε καὶ ὁ σὺν αὐτῷ λαός. ἐξουσίαν τε αὐτῷ δίδωσιν ὁ θεὸς αἰρέσεως⁹⁵ τοῦ σημείου, εἴτ' ἐκ βάθους αἰτήσειεν αὐτῷ δοθῆναι τοῦτο, ἐκ βάθους οὐχ ἑτέρου ἢ τοῦ κατὰ τὸν ἄδην· εἴτ' ἐξ ὕψους, καὶ αὐτῶν τῶν ἄνω μετεώρων.⁹⁶ ὁ δὲ ἀκούσας ἀναίνεται,⁹⁷ ἅτε⁹⁸ δὴ ἀσεβῆς ὢν καὶ μὴ πειθαρχῶν⁹⁹ τῷ θεῷ κελεύοντι μηδὲ θέλων ἀπόπειραν¹⁰⁰ λαβεῖν τῆς τοῦ θεοῦ παραδοξοποιου¹⁰¹ δυνάμεως. διό φησιν· «Οὐ μὴ αἰτήσω οὐδ' οὐ μὴ πειράσω κύριον.» εἶθ'¹⁰² ὁ προφήτης ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀπονοίᾳ¹⁰³ σχετλιάσας¹⁰⁴ ἐξ οἰκείου προσώπου τὰ ἐξῆς¹⁰⁵ ἐπιλέγει φάσκων·¹⁰⁶ «Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ· μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα;» ἐκάλει δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέρω¹⁰⁷ οἶκον Δαυὶδ τοὺς ἐκ τῆς διαδοχῆς¹⁰⁸ Δαυὶδ κατάγοντας τὸ γένος, ἐν οἷς ἔλεγεν· «καὶ ἀνηγγέλη¹⁰⁹ εἰς τὸν οἶκον Δαυὶδ, ὅτι συνεφώνησεν¹¹⁰ Ἀρὰμ πρὸς τὸν

⁸⁷ βάτραχος - frog

⁸⁸ σκνίψ, σκνιπός/σκιφός - small fly, gnat

⁸⁹ κυνόμυια - dog fly

⁹⁰ χάλαζα - hail

⁹¹ ἀναποδίζω - I step back

⁹² ἀναβαθμός - a step, flight of stairs

⁹³ προμηνύω - I denounce beforehand

⁹⁴ ἀλλόφυλος - foreign, of another race

⁹⁵ αἴρεσις - choice; a self-chosen opinion; discord, contention; free-will offering

⁹⁶ μετέωρος - raised from the ground, hanging

⁹⁷ ἀναίνομαι - I reject with contempt, spurn

⁹⁸ ἅτε - just as, so as

⁹⁹ πειθαρχέω - I obey, follow

¹⁰⁰ ἀπόπειρα - proof, evidence

¹⁰¹ παραδοξοποιός - wonder-worker

¹⁰² εἶθα - would that?

¹⁰³ ἀπόνοια - loss of all sense

¹⁰⁴ σχετλιάζω - I complain

¹⁰⁵ ἐξῆς - next

¹⁰⁶ φάσκω - I affirm, assert

¹⁰⁷ ἀνώτερος - higher; of rest, above, before

¹⁰⁸ διαδοκῆ - succession

¹⁰⁹ Strange form. From ἀναγγέλω?

¹¹⁰ συμφωνέω - I agree with, harmonize

Ἐφραΐμ», πρὸς τὸν αὐτὸν τοίνυν οἶκον Δαυὶδ τὰ προκείμενα φάσκει μηκέτι τοῦ λόγου καταξιῶν¹¹¹ τὸν Ἄχαζ. τίνα δὲ ἐστὶν ἃ πρὸς τὸν οἶκον Δαυὶδ ἀποκρίνεται; μὴ μικρὸν φησὶν ἐστὶν τὸ παρέχειν ἀνθρώποις ἀγῶνα; καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; ἀνθ' ὧν ὁ Ἀκύλας τοῦτον ἠρμήνευσεν τὸν τρόπον· ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ· μήτι ὀλίγον μοχθοῦν¹¹² ἄνδρας, ὅτι μοχθοῦτε καὶ γε τὸν θεὸν μου; ὁ δὲ Σύμμαχος· «ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ· μὴ οὐκ αὐτάρκες¹¹³ ὑμῖν κοποῦν¹¹⁴ ἀνθρώπους, ὅτι κοποῦτε ἔτι καὶ τὸν θεὸν μου;» ὁ δὲ Θεοδοτίων· καὶ εἶπεν· «ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ· μὴ μικρὸν ἐξ ὑμῶν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, ὅτι ἀγῶνα παρέχετε καὶ γε τῷ θεῷ μου;» ἔστι δὲ ὁ νοῦς τῶν προκειμένων τοιοῦτος· οὐ παύσεσθέ ποτε τοῖς τοῦ θεοῦ ἀνθρώποις, λέγω δὲ τοῖς τοῦ θεοῦ προφήταις, κόπους¹¹⁵ καὶ μόχθους¹¹⁶ καὶ ἀγῶνας τοὺς ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας παρέχοντες, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἐμὸν θεόν, ὃν ὑμεῖς ἀγνοεῖτε, κοποῦτε σκυλμοῦς¹¹⁷ καὶ ἀγῶνας παρέχοντες τῷ μὴ βούλεσθαι πιστεύειν αὐτοῦ ταῖς ἐπαγγελίαις. ὁ μὲν γὰρ οἶα θεὸς δι' ὑπερβολὴν¹¹⁸ φιλανθρωπίας¹¹⁹ σωτήριον σημεῖον αἰτεῖν παρ' αὐτοῦ προστάττει, δι' οὗ μέλλετε σωθήσεσθαι καὶ τῆς τῶν δύο βασιλέων τῶν ἐπιστρατευσάντων¹²⁰ ὑμῖν ἀγωνίας ἀπαλλάττεσθαι.¹²¹ ὑμεῖς δὲ ἐπιμένοντες τῇ ἑαυτῶν μοχθηρίᾳ¹²² ἀγῶνα παρέχετε αὐτῷ καὶ κόπους ὁμοίως τοῖς αὐτοῦ προφήταις καὶ αὐτῷ χρώμενοι οἷς ἀπιστοῦντες ἐπιβουλάς ἐμηχανήσασθε¹²³ κατ' αὐτῶν πολλακίς.

1.7 Isaiah 7:14

14 διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον, ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Εμμανουηλ,

¹¹¹καταξιῶ - I deem unworthy

¹¹²μοχθέω - I am weary, distressed

¹¹³αὐτάρκης - self-sufficient, contented

¹¹⁴κοπόω - I am weary

¹¹⁵κόπος - trouble, toil, labor

¹¹⁶μόχθος - wearisome labor, toil, hardship

¹¹⁷σκυλμός - rending, mangling

¹¹⁸ὑπερβολή - excess, surpassing excellent; exceedingly

¹¹⁹φιλανθρωπία - love of mankind, benevolence

¹²⁰ἐπιστρατεύω - I make war upon

¹²¹ἀπαλλάσσω - I remove, release

¹²²μοχθηρία - bad condition

¹²³μηχανάομαι - I prepare, make ready

1.8 Eusebius 1.44 (cont.)

Πλὴν εἰ καὶ ὑμεῖς τοιοῦτοι, ἀλλ' αὐτὸς πάλιν οἶα θεὸς μιμούμενος¹²⁴ ἑαυτὸν οὐ παρήσιν¹²⁵ ὑμᾶς ἀπολλυμένους, τὸ δὲ σωτήριον σημεῖον καὶ μὴ βουλομένοις ὑμῖν παρέξει. τί δὲ τοῦτο ἐστίν; παράδοξόν τι θαῦμα ἔσται ποτὲ ἐν ἀνθρώποις καὶ σημεῖον μηδέποτε ἀκουσθὲν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος· παρθένος γὰρ κυήσει¹²⁶ δίχα¹²⁷ τῆς πρὸς ἄνδρα κοινωνίας καὶ θεὸν γεννήσει, σωτήρα τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους. τοῦτον οὖν αὐτὸν τὸν μέλλοντα τοιαύτης λαγχάνειν¹²⁸ γενέσεως θεὸν σημεῖον ὑμῖν σωτήριον ἐντεῦθεν ἤδη ὁ θεὸς παρέχει. ὃ δὴ καὶ εἰς βάθος ἐκταθήσεται¹²⁹ καὶ εἰς ὕψος· εἰς βάθος μὲν δι' ἣν ποιήσεται μέχρις ἄδου κατάβασιν, εἰς ὕψος δὲ διὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἐπάνοδον.¹³⁰ σὺ τοιγαροῦν,¹³¹ ὁ οἶκος Δαυίδ, ἐντεῦθεν ἤδη κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πρὸς τοὺς παρόντας πολεμίους συμβολῆς¹³² ἀνακαλοῦ¹³³ τοῦτον Ἐμμανουήλ ἐπονομάζων,¹³⁴ ὅπερ¹³⁵ ἐκ τῆς ἐρμηνείας τὴν τοῦ λόγου παρίστησι δύναμιν· μεθ' ἡμῶν γὰρ ὁ θεὸς δηλοῖ τοῦνομα. πιστεύων δῆτα¹³⁶ τῷ σημείῳ θάρσει καὶ μηκέτι μὲν θεοὺς ἀνακαλοῦ Δαμασκοῦ μηδὲ τοὺς μὴ ὄντας βοηθοὺς¹³⁷ ἐπιγράφου σαυτῷ, τὸν δὲ Ἐμμανουήλ, ὡς ἂν θεὸν ἀνθρώποις συνεσόμενόν¹³⁸ ποτε, κάλει, θαρσῶν σὺν πεποιθήσει¹³⁹ τελεία, πιστεύων τῇ τῆς προσηγορίας¹⁴⁰ δυνάμει. ἔνθα δὴ γενομένους ἐπιστῆσαι προσήκει¹⁴¹ ὡς ἀκριβῶς ἢ προφητεία τῷ οἴκῳ Δαυίδ προστάττει τὸν ἐκ τῆς παρθένου γενησόμενον Ἐμμανουήλ καλεῖν λέγουσα· «καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.» σὺ γὰρ αὐτός, ὁ οἶκος Δαυίδ, ὁ νῦν τῷ προφήτῃ παρῶν καὶ τούτων ἀκροώμενος¹⁴² τῶν λόγων τὸν θεσπιζόμενον¹⁴³

¹²⁴ μιμέομαι - I imitate

¹²⁵ παρήμι - I pass by, let alone, disregard; relax, loosen

¹²⁶ κυέω - I conceive

¹²⁷ δίχα - in two, asunder

¹²⁸ λαγχάνειν - I obtain by lot

¹²⁹ fut pass ind 3rd sg of ἐκτείνω

¹³⁰ ἐπάναδος - a rising up

¹³¹ τοιγάρ - so then, wherefore, therefore, accordingly

¹³² συμβολή - a coming together, meeting, joining

¹³³ ἀνακαλέω - I call up

¹³⁴ ἐπονομάζω - I call by a name, surname

¹³⁵ ὅσπερ - the very one who

¹³⁶ δῆτα - certainly, to be sure, of course

¹³⁷ βοηθός - a helper

¹³⁸ fut mid ptc acc sg masc of σύνειμι

¹³⁹ πεποίθησις - confidence, trust, reliance

¹⁴⁰ προσηγορία - a name

¹⁴¹ προσήκω - I have arrived at

¹⁴² ἀκροάομαι - I hearken to, listen to

¹⁴³ θεσπίζω - I declare by oracle, prophecy

καλέσεις Ἐμμανουήλ, ὡσεὶ σαφέστερον¹⁴⁴ ἔλεγεν· ἐπικαλοῦ βοηθὸν σεαυτῷ συνεχῶς¹⁴⁵ καὶ πολλάκις Ἐμμανουήλ ὀνομάζων καὶ ὡς συνόντα σοι θεὸν τοῦτον ἀνακαλούμενος. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα μακροῖς ὕστερον χρόνοις ἢ παρθένος τοῦτον κυήσει¹⁴⁶ καὶ τέξεται.¹⁴⁷ ὅτε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα¹⁴⁸ γενήσεται τῆς προφητείας, ὅτε καὶ σωτὴρ ἀναφανήσεται τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους, παρ' ᾧ καὶ ἐτέρῳ τότε χρήσεται ὀνόματι σωτηρίας ἐπωνύμῳ.¹⁴⁹ ἀλλ' ἐντεῦθεν ἤδη, σὺ, ὁ οἶκος Δαυίδ, ἀγαθὸν σύνθημα¹⁵⁰ παρὰ κυρίου λαβὼν ἀνακαλοῦ αὐτὸν Ἐμμανουήλ ὀνομάζων· σωτηρίαν γὰρ σοι πιστεύοντι καὶ πειθαρχοῦντι¹⁵¹ τοῖς λεγομένοις ἢ τοιαύτη προξενήσει¹⁵² ἐπίκλησις.¹⁵³ εἰ μὲν οὖν εἴρητο¹⁵⁴ καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ἔδοξεν ἂν εἰς μέλλοντα χρόνον τὴν πᾶσαν παραπέμπειν προφητείαν· οὕτως τ' ἂν ἀμφιλογίαν¹⁵⁵ εἶχεν ὁ λόγος, ἐπεὶ μὴ Ἐμμανουήλ, ἀλλὰ «Ἰησοῦς τὸ ὄνομα κέκληται» τοῦ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεννηθέντος σωτῆρος ἡμῶν κατὰ τὸν τοῦ ἀγγέλου χρηματισμὸν¹⁵⁶ φήσαντος πρὸς τὸν Ἰωσήφ· «μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν». εἰ οὖν «Ἰησοῦς», ἀλλ' οὐχὶ Ἐμμανουήλ τὸ ἐπώνυμον εἴληφεν¹⁵⁷ ὁ σωτὴρ καὶ κύριος ἡμῶν ἐκ τῆς παρθένου γενόμενος κατὰ τὴν προφητείαν, πῶς ἂν ἐπηλήθευσεν¹⁵⁸ τὸ λόγιον φῆσαν· καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ; διόπερ¹⁵⁹ οὐκ εἴρηται μὲν οὕτως· οὐ γὰρ ἔμελλεν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων τούτῳ καλεῖσθαι τῷ προσρήματι,¹⁶⁰ ἀκριβῶς δὲ ὁ προφητικὸς λόγος καὶ καλέσεις περιέχει. σὺ γὰρ, ὁ οἶκος Δαυίδ, δι' ὃν ταῦτα θεσπίζεται,¹⁶¹ σύνθημα

¹⁴⁴σαφής - clear, plain, distinct, manifest (comparative form)

¹⁴⁵συνεχής - holding together

¹⁴⁶κυέω - I bear in the womb, am pregnant with

¹⁴⁷τίκτω - I beget

¹⁴⁸ἀποτέλεσμα - full completion

¹⁴⁹ἐπώνυμος - given as a name

¹⁵⁰σύνθημα - anything agreed upon

¹⁵¹πειθαρχέω - I obey, follow

¹⁵²προξενέω - to be; procure, effect

¹⁵³ἐπίκλησις - a surname, additional name

¹⁵⁴*plu mp ind 3rd sg of ἐρῶ*

¹⁵⁵ἀμφιλογία - dispute, debate

¹⁵⁶χρηματισμός - a divine response, an oracle

¹⁵⁷*perf act ind 3rd sg of λαμβάνω*

¹⁵⁸ἐπαληθεύω - I prove true, verify

¹⁵⁹διόπερ - wherefore, for which very reason

¹⁶⁰πρόσρημα - an address, salutation

¹⁶¹θεσπίζω - I declare by oracle, prophesy

σωτηρίας λαβῶν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους συμβολῆς¹⁶² Ἐμμανουήλ κάλει καὶ τῆς τῶν πολεμίων¹⁶³ ἐλευθερίας ἐπιγράφου τοῦτον αἴτιον, ἐκ παρθένου μὲν γενησόμενόν ποτε, ἤδη δὲ θεὸν ὄντα καὶ μεθ' ἡμῶν ὄντα, ἐντεῦθεν τε ἤδη τὰ μεγάλα σοι πρὸς σωτηρίαν χαριούμενον.¹⁶⁴ εἰ πιστεύων τῷ θείῳ προστάγματι,¹⁶⁵ συνεχῶς¹⁶⁶ αὐτὸν ἐπικαλοῖο βοηθὸν Ἐμμανουήλ ὀνομάζων· τοιαύτης γὰρ ὡσπερ ἐπωδῆς¹⁶⁷ τινος χρεία σοι πρὸς τὸ μὴ δαίμοσιν βοηθοῖς προσέχειν, μόνον δὲ τὸν Ἐμμανουήλ ἐπικαλεῖσθαι καὶ διὰ τούτου σῶζεσθαι. οὗτος δεῖν αὐτὸς ὁ ταῦτα διὰ τοῦ προφήτου χρηματίζων,¹⁶⁸ καὶ ταῦτα μὴ νοήσαντές τινες ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ ἀντὶ τοῦ καλέσεις «καὶ καλέσουσιν» πεποιήκασιν,¹⁶⁹ οὐχ οὕτως ἐχούσης τῆς προφητικῆς λέξεως¹⁷⁰ ἢ τε γὰρ Ἑβραϊκὴ φωνή, ταύτη τε καταλλήλως¹⁷¹ ἅπαντες οἱ ἐρμηνευταὶ καὶ καλέσεις ἐκδεδώκασιν.¹⁷² ἀντὶ δὲ τοῦ ἡ παρθένος, κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς νεᾶνις ὠνόμασται.¹⁷³ οὐδὲν δ' ἂν κωλύη καὶ νεᾶνιν λέγεσθαι τὴν παρθένον· εἰκὸς¹⁷⁴ γὰρ μὴ ἀτελῆ¹⁷⁵ παῖδα τὴν ἁγίαν παρθένον τὴν τὸν σωτῆρα κυήσασαν,¹⁷⁶ νεᾶνιν δὲ τὴν ἡλικίαν¹⁷⁷ καὶ τελείαν κόρην¹⁷⁸ γεγονέναι. τοῦτο μὲν οὖν τὸ θαῦμα καιρῷ ... γενέσθαι θεσπίζει, πρὸς δὲ τὸν οἶκον Δαυὶδ σωτῆρος καὶ βοηθοῦ χρείαν ἔχοντα ἀναγκαίως ἐλέγετο· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. ἐπικαλοῦ τοίνυν αὐτὸν οὐ πόρρω ἐστῶτά¹⁷⁹ φησι, διὰ παντὸς δὲ παρόντα καὶ συνόντα τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.

¹⁶² συμβολή - a coming together, meeting

¹⁶³ πολέμιος - of or belonging to war

¹⁶⁴ fut m ptcl acc fem sg of χαρίζω. I wonder where both the zeta and sigma went.

¹⁶⁵ πρόσταγμα - ordinance, command

¹⁶⁶ συνεχής - holding together

¹⁶⁷ ἐπωδή - a song sung to or over

¹⁶⁸ χρηματίζω - I receive a name, am called

¹⁶⁹ perf act ind 3rd sg of ποιέω

¹⁷⁰ λέξις - a speaking, saying, speech

¹⁷¹ κατάλληλος - set over against another, correspondent

¹⁷² ἐκδίδωμι - I surrender, give up; devote oneself; interpret, render, translate; edit, publish

¹⁷³ perf mp ind 3rd sg of ὀνομάζω

¹⁷⁴ parseperf act ptc neut nom/acc of ἔοικα

¹⁷⁵ ἀτελής - without end

¹⁷⁶ κυέω - I bear in the womb

¹⁷⁷ ἡλικία - age

¹⁷⁸ κόρη - young woman

¹⁷⁹ parseperf act ptcl acc masc sg of ἵστημι

1.9 Isaiah 7:15-17

15 βούτυρον¹⁸⁰ καὶ μέλι φάγεται, πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελέσθαι¹⁸¹ πονηρὰ ἐκλέξεται τὸ ἀγαθόν, **16** διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἀπειθεῖ¹⁸² πονηρία τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν, καὶ καταλειφθήσεται¹⁸³ ἡ γῆ, ἣν σὺ φοβῆ ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων. **17** ἀλλὰ ἐπάξει¹⁸⁴ ὁ θεὸς ἐπὶ σέ καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου ἡμέρας, αἱ οὕτω ἤκασιν¹⁸⁵ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφείλεν¹⁸⁶ Εφραιμ ἀπὸ Ιουδα, τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων.

1.10 Eusebius 1.44 (cont.)

Εἰ δὲ θαυμάζεις θεὸν γεννώμενον ἀκούων, πίστευσον ὅτι καὶ τροφῆ νηπιώδη¹⁸⁷ χρήσεται.¹⁸⁸ οὐ γὰρ κατὰ τινα φαντασίαν¹⁸⁹ ὀφθήσεται¹⁹⁰ ἀνθρώποις, οὐδὲ τῷ δοκεῖν ἔσται τὸ γινόμενον, ἀλλ' ἀληθῶς τοιαύτην ὑπομενεῖ γένεσιν, ὡς κοινωνῆσαι νηπιώδη τροφῆ, βουτύρω λέγω καὶ μέλιτι ὁμοίως τοῖς λοιποῖς βρέφεσιν. τοῦτο μὲν οὖν ἀνθρώπινον, τὸ δὲ τῆς θεότητος¹⁹¹ αὐτοῦ παραστατικὸν¹⁹² ἐκεῖνο ἂν εἴη, ὅτι πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελέσθαι¹⁹³ πονηρὰ ἐκλέξεται τὸ ἀγαθόν· διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἀπειθεῖ πονηρία ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. σημαίνει δὲ ὁ λόγος ὡς καὶ παρ' αὐτὴν τὴν γένεσιν διακριτικός¹⁹⁴ τις ἦν καὶ ἀγαθῶν ποιητικός¹⁹⁵ ὁ Ἐμμανουήλ, τὸ κριτικὸν¹⁹⁶ ἐξ ἐκείνου κεκτημένος¹⁹⁷ καὶ ἀποσειόμενος¹⁹⁸ μὲν τὸ κακόν, μόνον δὲ τὸ ἀγαθὸν ἀποδεχόμενος· τοιαύτης γάρ

¹⁸⁰βούτυρον - butter

¹⁸¹*aor mid inf* of προαιρέω - I propose, purpose

¹⁸²ἀπειθέω - I disobey

¹⁸³καταλείπω - passive: to be left, remain

¹⁸⁴ἐπάγω - I bring upon

¹⁸⁵*perf act ind 3rd pl* of ἤκω

¹⁸⁶ἀφαιρέω - I take away, smite off

¹⁸⁷νηπιώδης - of or belonging to a child; childish; incomplete

¹⁸⁸χράω - proclaim, declare

¹⁸⁹φαντασία - imagination; show, display; unreal appearance, illusion; vision; delusion

¹⁹⁰*fut ind pass 3rd sg* of ὀράω

¹⁹¹θεότης - deity

¹⁹²παραστατικός - fit for standing by

¹⁹³προαιρέω - middle: I propose to myself, purpose

¹⁹⁴διακριτικός - piercing, penetrating

¹⁹⁵ποιητικός - capable of making, creative, productive

¹⁹⁶κριτικός - critical, able to discern

¹⁹⁷in *perf* and *pluperf* meaning to have acquired or possess

¹⁹⁸ἀποσειώω - I shake off

φησιν ἔσται φύσεως καὶ ἐξ αὐτῆς γενέσεως. ἢ τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καθ' ὅλου κρίσιν τὸ ῥητὸν¹⁹⁹ εἴπωμεν διαγράφειν,²⁰⁰ καθ' ἣν πάντα μὲν πονηρὸν ἄνδρα ἀποδοκιμάσει,²⁰¹ μόνον δὲ τὸν ἀγαθὸν ὡς ἄξιον τῆς αὐτοῦ χάριτος ἀποδέξεται καὶ τοῦτο πράξει ἐξ αὐτῆς ἐκείνης τῆς νηπιώδους καταστάσεως²⁰² καὶ ἐξ αὐτῆς γενέσεως. διὰ τοῦτο προσδοκᾶν²⁰³ ὀφείλεις σὺ αὐτός, ὁ Ἄχαζ, ἢ σύ, ὁ οἶκος Δαυὶδ, καὶ πάντες ὑμεῖς οἱ τοῦ βασιλικοῦ γένους, ὡς ἤξει καιρός, καθ' ὃν ἐπάξει ὁ θεὸς ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τὸν ὑμῖν ὑποχείριον καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ ὑμετέρου πατρός, δηλαδὴ²⁰⁴ τοῦ Δαυὶδ, ἡμέρας τινάς, ὁποῖων οὐδεπώποτε²⁰⁵ πείραν²⁰⁶ εἰλήφατε. καὶ μάλιστα ἐξ οὐπερ²⁰⁷ οἱ τὴν Σαμάρειαν οἰκοῦντες εἰς ἑαυτοὺς περιέσπασαν²⁰⁸ τὴν Ἀσσυρίων ἔφοδον,²⁰⁹ ἀφελόντες²¹⁰ μὲν αὐτὴν καὶ ἀποστήσαντες²¹¹ τῆς καθ' ὑμῶν ὀρμῆς,²¹² εἰς ἑαυτοὺς δὲ αὐτὴν ἐπισπασάμενοι.²¹³ ὑπερβάλλοντες²¹⁴ γὰρ δυσσεβείᾳ²¹⁵ τοὺς τὴν Ἱερουσαλήμ οἰκοῦντας πρῶτοι τῶν πολεμίων ἐπειράθησαν²¹⁶ ἀποστήσαντες αὐτοὺς τῆς κατὰ τοῦ οἴκου Δαυὶδ ὀρμῆς, ἐν δὲ τῷ σημανθέντι²¹⁷ καιρῷ καὶ ταῖς ἐπαχθησομέναις²¹⁸ ὑμῖν ἡμέραις. τίνα ποτὲ ἔσται, ἀκολουθῶς διδάσκει λέγων· καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συριεῖ²¹⁹ καὶ τὰ ἐξῆς.²²⁰

¹⁹⁹ ῥητός - stated, specified

²⁰⁰ διαγράφω - delineate

²⁰¹ ἀποδοκιμάω - I reject

²⁰² κατάστασις - a settling, appointment, institution

²⁰³ προσδοκάω - I await, expect

²⁰⁴ δηλαδὴ - quite clearly

²⁰⁵ οὐδεπώποτε - nor yet at any time

²⁰⁶ πείρα - a trial, experiment

²⁰⁷ I think "where", as in 2 Maccabees 4:38

²⁰⁸ περισπάω - I draw around, draw off; distract

²⁰⁹ ἔφοδος - (noun) a way towards, approach; (adf) accessible

²¹⁰ ἀφαιρέω - I take away, smite

²¹¹ ἀφίστημι - put away, remove

²¹² ὀρμή - a rush, violent assault

²¹³ ἐπισπάω - I draw on

²¹⁴ ὑπερβάλλω - exceed, surpass

²¹⁵ δυσσέβεια - impiety, ungodliness

²¹⁶ πειράω - try, attempt

²¹⁷ aor pass ptclp dative masc of σημαίνω

²¹⁸ fut pass ptclp dat fem of ἐπάγω

²¹⁹ maybe συρίζω - I play; whistle; hiss

²²⁰ ἐξῆς - next

1.11 Eusebius 1.48

Συντελέσας ὁ λόγος τὰ γενησόμενα ἐν ταῖς καταλεχθείσαις²²¹ ἡμέραις, περὶ ὧν ἔλεγετο· «ἀλλὰ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἡμέρας, αἷ οὐπω ἦκασιν», ἐπαναλαμβάνει²²² τὴν διάνοιαν τὴν περὶ τῆς γενέσεως τοῦ Ἐμμανουήλ, περὶ οὗ τῷ οἴκῳ Δαυὶδ παρεκελεύετο²²³ ἀντὶ ἐπωδῆς²²⁴ τὸ τοῦ Ἐμμανουήλ ἐπικαλεῖσθαι ὄνομα, θαρσοῦντας καὶ πιστεύοντας δι' αὐτοῦ σωθήσεσθαι ἀπὸ τῶν ἐπικειμένων²²⁵ αὐτοῖς «δύο βασιλέων», ἐπαναλαμβάνει δὲ ἀναγκαίως,²²⁶ ἐπειδὴ γὰρ ἐδίδασκεν τὸν Ἐμμανουήλ ξένην τινὰ καὶ ἀλλοτρίαν τῆς θνητῆς²²⁷ φύσεως ἕξειν γένεσιν· μὴ ἐξ ἀνδρὸς γὰρ καὶ γυναικός, ἀλλ' ἐξ ἀδιαφθόρου²²⁸ «νεάνιδος» καὶ ἐξ ἀπειρογάμου²²⁹ «παρθένου» τεχθήσεσθαι,²³⁰ σφόδρα ἀναγκαίως ἐν τούτοις αὐτὸς ὁ κύριος, οὐκέτι τῷ Ἄχαζ οὐδὲ τῷ οἴκῳ Ἰούδα, ἀλλ' αὐτῷ μόνῳ ᾧ προφήτῃ τὸ μυστήριον ἀνακαλύπτει²³¹ τῆς ἀπορρήτου²³² γενέσεως τοῦ Ἐμμανουήλ, καὶ πως «ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱόν». ὁ δὲ διασαφῶν²³³ αὐτὸς ὁ κύριός φησιν· καὶ προσῆλθον πρὸς τὴν προφήτιν, καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν καὶ ἔτεκεν υἱόν. ἵνα δὲ ταῦτα μὴ εἰς τὰς πάντων ἀκοὰς τῶν τότε χωρήσῃ,²³⁴ φυλαχθεῖν²³⁵ δὲ ἐν ἀπορρήτῳ γραφῆ, παρακελεύεται τῷ προφήτῃ λαβεῖν τόμον²³⁶ καινὸν καὶ μέγαν, ἢ τεῦχος²³⁷ ἢ διφθέρωμα²³⁸ ἢ κεφαλίδα²³⁹ κατὰ τοὺς λοιπούς, γράψαι τε ἐν αὐτῷ γραφίδι²⁴⁰ ἀνθρώπου, τοῦτ' ἔστιν τῇ συνήθει²⁴¹ καὶ γνωριζομένη ἀνθρώποις γραφῆ· εἶναι γὰρ ἄλλην θεοῦ γραφήν, οὐ γραφίδι

²²¹καταλέγω - list in, count among; indict; recount, repeat, recite

²²²ἐπαναλαμβάνω - I take up again, resume, repeat

²²³παρακελεύομαι - I order

²²⁴ἐπωδή - a song; enchantment, charm, spell

²²⁵ἐπίκειμαι - I am placed upon; I press hard, am insistent

²²⁶ἀναγκαῖος - necessary, essential, right

²²⁷θνητός - mortal, subject to death

²²⁸ἀδιάφθορος - uncorrupted

²²⁹ἀπειρόγαμος - unwedded

²³⁰*fut pass inf* of τίκτω

²³¹ἀνακαλύπτω - I unveil

²³²ἀπόρρητος - secret; mysterious; ineffable; forbidden

²³³διασαφέω - I make clear, explain fully

²³⁴χωρέω. Advance?

²³⁵*aor pass opt 3rd sg* of φυλάσσω

²³⁶τόμος - roll, section (of papyrus); section. Lampe mentions "met., of BMV; as book of new covenant..." and I'm not sure what that means.

²³⁷τεῦχος, -εος, τό - a tool, implement; book

²³⁸διφθέρωμα = διφθέρα - prepared piece of leather; writing material

²³⁹κεφαλίς - roll of a book (also used in Ezek 2:9; Heb 10:7; Ps 39:8 LXX)

²⁴⁰φραφίς, -ίδος, ἡ - a stile for writing

²⁴¹συνήθης - living together; accustomed

ἀνθρώπου γραφομένην, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ θεοῦ λόγου τοὺς ἀξίους «ἀπογραφομένου²⁴² ἐν βίβλῳ ζώντων», νυνὶ δὲ γραφίδι ἀνθρώπου τῷ προφήτῃ προστάττει γράψαι ἐν αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ ὀξέως προνομήν²⁴³ ποιῆσαι σκύλων.²⁴⁴ αὐτὸς γοῦν²⁴⁵ ἦν ὁ καὶ πάλαι «ἰσχυρὸν» τὸν διάβολον «καταδήσας καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαρπάσας».²⁴⁶

1.12 Eusebius 1.49

Ἔτι καὶ ταῦτα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως προφητεύεται, διὸ εἴρηται· καὶ προσέθετο κύριος λαλήσαί μοι ἔτι· πρὸς γὰρ τοῖς προλεχθεῖσιν ἔτι καὶ ταῦτα τῷ προφήτῃ, ἀλλ' οὐ τῷ παντὶ λαῷ λέγει διδάσκων, ὅτι μὴ ἔπραττεν²⁴⁷ ὁ λαὸς τὸ κεκελευσμένον· ὁ προσταχθεὶς γὰρ «μὴ φοβεῖσθαι» «ἀπὸ τῶν δύο ξύλων τῶν δαλῶν τῶν καπνιζομένων», μηδ' ἀγωνιᾶν «τοὺς δύο βασιλεῖς» τοὺς προδηλωθέντας,²⁴⁸ μόνον δ' ἐπικαλεῖσθαι τὸν Ἐμμανουήλ πιστεύοντας τῷ τοῦ θεοῦ προστάγματι, τοῦτο πράττειν οὐκ ἐβούλετο, ἡγάπα δὲ μᾶλλον δουλεύειν τοῖς προλεχθεῖσι βασιλεῦσι, καὶ ταῦτα πολεμίοις οὓσιν ἢ πιστεύειν τῷ θεῷ καὶ τὸν Ἐμμανουήλ ἐπικαλεῖσθαι. διὸ λέλεκται τῷ προφήτῃ· «Διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν τοῦτον τὸ ὕδωρ τοῦ Σιλῶμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῇ.»²⁴⁹²⁵⁰ τί δὲ τοῦτο ἦν τὸ ὕδωρ τοῦ Σιλῶμ, ἀλλ' ἢ ὁ ἐπηγγελμένος αὐτοῖς Ἐμμανουήλ, «πηγὴ» τυγχάνων «ὑδατος ζῶντος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον»,²⁵¹ καὶ πηγὴ ὕδατος πορευομένου ἡσυχῇ· ἔτι γὰρ τότε λανθανόντως²⁵² καὶ ἡσύχως συνεπορεύετο τῷ λαῷ, ἀρδεύειν²⁵³ αὐτῷ καὶ ἐπισκοπεῖν βουλόμενος τὰς ψυχὰς, καὶ μηδέπω «κηρυττόμενος εἰς πάντα τὰ ἔθνη». διὸ καὶ κέκληται προσφυῶς²⁵⁴ ὕδωρ τὸ πορευόμενον ἡσυχῇ καὶ πηγὴ «τοῦ Σιλῶμ, ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος».²⁵⁵ ὁ δὲ ἐνταῦθα κατηγορούμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου λαὸς

²⁴² ἀπογράφω - I enroll, inscribe in a register

²⁴³ προνομή - a foraging; plunder, booty; store, provision

²⁴⁴ σκύλον - spoil taken from a foe

²⁴⁵ γοῦν - at least, at any rate

²⁴⁶ διαρπάζω - I plunder. Seems to be referencing Matt 12:29\Mark 3:27\Luke 11:21.

²⁴⁷ πράσσω - I do

²⁴⁸ προδηλώω - I make clear beforehand, show plainly

²⁴⁹ ἡσυχῇ - gently, quietly; secretly

²⁵⁰ Isaiah 8:6

²⁵¹ John 4:14

²⁵² λανθανόντως - secretly

²⁵³ ἀρδεύω - I water

²⁵⁴ προσφυῆς - growing from/to, attached to

²⁵⁵ John 9:7

οὐ βουληθεῖς πιστεῦσαι τῷ προστάγματι καὶ τὸν Ἐμμανουήλ καλεῖν, ὃς ἦν τὸ ὕδωρ τοῦ Σιλῶμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῇ, ἔρημος αὐτοῦ γίνεται. Ἐπεὶ τοίνυν ἄπιστοι ὄντες, ἡγάπων μᾶλλον ὑποτάττειν ἑαυτοὺς τῷ βασιλεῖ τῆς Δαμασκοῦ καὶ τῷ βασιλεῖ τῆς Σαμαρείας πολεμίοις οὓσιν ἢ πράττειν τὰ κεκελευσμένα· τούτου χάριν ἀπειλεῖ²⁵⁶ ὁ λόγος μὴ ἐκείνοις αὐτοὺς ὑποχειρίους ἔσεσθαι, ἀλλὰ τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ, ὃν καὶ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ ἰσχυρὸν καὶ πολὺ ὀνομάζει, ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν²⁵⁷ τοῦ ὕδατος τοῦ Σιλῶμ τοῦ πορευομένου ἡσυχῇ, τὸ ὕδωρ ἀντέθηκε²⁵⁸ τοῦ ποταμοῦ τὸ ἰσχυρὸν καὶ τὸ πολὺ· ἦν δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων. διό φησι καὶ τὴν Ἰουδαίαν ἀναβήσεσθαι καὶ περιπατήσιν ἐπὶ πᾶν τεῖχος αὐτῶν καὶ ἀφελεῖν²⁵⁹ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἄνθρωπον ὃς δυνήσεται κεφαλὴν ἄραι ἢ δυνατὸν συντελέσασθαι τι, ὡς μηκέτι κεφαλὴν αὐτοὺς ἔχειν τοῦ λοιποῦ, τοῦτ' ἔστιν ἄρχοντας καὶ βασιλέας. τοσοῦτον δὲ πλῆθος ἤξιεν τῶν πολεμίων θεσπίζει²⁶⁰ ὡς πᾶν τὸ πλάτος τῆς Ἰουδαϊκῆς χώρας πληρώσειν, ὅπερ²⁶¹ δι' ἔργων ἐχώρει²⁶² κατὰ τὴν ἱστορίαν²⁶³ ἐπὶ τῶν Ἰερεμίου τοῦ προφήτου χρόνων, καθ' οὓς ἐπιστὰς Ναβουχοδονόσορ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς τέλος ἐπῆγε τοῖς προηγορευμένοις.²⁶⁴

²⁵⁶ ἀπειλέω - I threaten, forbid by threatening

²⁵⁷ ἀντιδιαστολή - opposition, distinction

²⁵⁸ unclear what this means...come forth?

²⁵⁹ ἀφαιρέω - I take away, smite

²⁶⁰ θεσπίζω - I declare by oracle, prophesy, divine

²⁶¹ ὅσπερ - the very one who

²⁶² χωρέω - spread (as in communicated)

²⁶³ ἱστορία - inquiry

²⁶⁴ προαγορεύω - I tell beforehand

2 Psalms (LXX)

2.1 Psalm 33

- 1** Τῷ Δαυιδ, ὅποτε¹ ἠλλοίωσεν² τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον Αβιμελεχ, καὶ ἀπέλυσεν³ αὐτόν, καὶ ἀπῆλθεν.
- 2** Εὐλόγησω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ,
διὰ παντὸς ἡ αἴνεσις⁴ αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου.
- 3** ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεσθήσεται ἡ ψυχὴ μου,
ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν.
- 4** μεγαλύνετε τὸν κύριον σὺν ἐμοί,
καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό.
- 5** ἐξεζήτησα⁵ τὸν κύριον, καὶ ἐπήκουσέν μου καὶ ἐκ πασῶν τῶν παροικιῶν⁶ μου ἐρρύσατό με.
- 6** προσέλθατε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε,
καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνηθῇ.
- 7** οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξεν,
καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν.
- 8** παρεμβαλεῖ⁷ ἄγγελος κυρίου κύκλω⁸ τῶν φοβουμένων αὐτὸν
καὶ ρύσεται αὐτούς.
- 9** γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς⁹ ὁ κύριος,
μακάριος ἀνὴρ, ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν.
- 10** φοβήθητε τὸν κύριον, οἱ ἅγιοι αὐτοῦ,

¹ ὅποτε - when

² ἠλλοίωω - I change

³ ἀπολύω - I release

⁴ αἴνεσις - praise

⁵ ἐκζητέω - seek out, search for

⁶ παροικία - a sojourn. The LXX differs from the MT here, which has "fears".

⁷ παρεμβάλλω - encamp, pitch a tent

⁸ κίκλω - around

⁹ χρηστός, -ή, -όν - useful, worthy good

ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.

11 πλούσιοι¹⁰ ἐπτώχευσαν¹¹ καὶ ἐπείνασαν,¹²

οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται¹³ παντὸς ἀγαθοῦ.
διάψαλμα.¹⁴

12 δεῦτε, τέκνα, ἀκούσατέ μου,
φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς.

13 τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ θέλων ζωὴν
ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθᾶς;

14 παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ
καὶ χεῖλη¹⁵ σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον.¹⁶

15 ἔκκλινον¹⁷ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν,
ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν.

16 ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους,
καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν.

17 πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ
τοῦ ἐξολεθρεῦσαι¹⁸ ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον¹⁹ αὐτῶν.

18 ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν
καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς.

19 ἐγγὺς κύριος τοῖς συντετριμμένοις²⁰ τὴν καρδίαν
καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.

20 πολλὰ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων,
καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ρύσεται αὐτούς.

21 κύριος φυλάσσει πάντα τὰ ὀστᾶ αὐτῶν,
ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται.

22 θάνατος ἀμαρτωλῶν πονηρός,
καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμελήσουσιν.

23 λυτρῶσεται κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ,

¹⁰MT has "young lions"

¹¹πτώχεύω - become poor

¹²πεινάω - I hunger

¹³ἐλαττώω - I am in need; decrease

¹⁴Some sort of marker. Its meaning is unclear.

¹⁵χεῖλος - lip

¹⁶δόλος - deceit

¹⁷ἐκκλίνω - I turn away, aside

¹⁸ἐξολεθρεύω - I destroy completely

¹⁹μνημόσυνον - memory, remembrance

²⁰συντριβώω - I break, shatter

καὶ οὐ μὴ πλημμελήσωσιν²¹ πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτόν.

²¹πλημμελέω - I offend, commit sin, trespass

3 Plato's Euthyphro

Εὐθύφρων

[2a] τί νεώτερον, ὧ Σώκρατες, γέγονεν, ὅτι σὺ τὰς ἐν Λυκείῳ καταλιπὼν διατριβὰς¹ ἐνθάδε² νῦν διατρίβεις περὶ τὴν τοῦ βασιλέως στοάν; οὐ γὰρ που³ καὶ σοί γε δίκη τις οὔσα τυγχάνει πρὸς τὸν βασιλέα ὥσπερ ἐμοί.⁴

Σωκράτης

οὔτοι δὴ Ἀθηναῖοί γε, ὧ Εὐθύφρων, δίκην αὐτὴν καλοῦσιν ἀλλὰ γραφήν.⁵

Εὐθύφρων

[2b] τί φήεις; γραφήν σέ τις, ὡς ἔοικε, γέγραπται· οὐ γὰρ ἐκεῖνό γε καταγνώσομαι, ὡς σὺ ἕτερον.

Σωκράτης

οὐ γὰρ οὔν.

Εὐθύφρων

ἀλλὰ σὲ ἄλλος;

Σωκράτης

πάνυ γε.

Εὐθύφρων

¹διατριβή - a way of spending time

²ἐνθάδε - here

³"For certainly there is no...is there?" See discussion in Smyth 2651 and FCC on this.

⁴Dative of the possessor. See Smyth 1476ff.

⁵Moving from generic to specific, δίκη (more general word for case) to a γραφή (a case about actions against the state)

τίς οὗτος;

Σωκράτης

οὐδ' αὐτὸς πάνυ τι γινώσκω, ὦ Εὐθύφρων, τὸν ἄνδρα, νέος γάρ τίς μοι φαίνεται καὶ ἀγνώσ· ὀνομάζουσι μέντοι αὐτόν, ὡς ἐγῶμαι,⁶ Μέλητον. ἔστι δὲ τῶν δήμων⁷ Πιθεύς, εἴ τινα νῶ⁸ ἔχεις Πιθθέα Μέλητον οἶον τετανότριχα⁹ καὶ οὐ πάνυ εὐγένειον,¹⁰ ἐπίγρυπον¹¹ δέ.

Εὐθύφρων

οὐκ ἐννοῶ,¹² ὦ Σώκρατες· ἀλλὰ δὴ τίνα γραφήν **[2c]** σε γέγραπται;

Σωκράτης

ἦντινα; οὐκ ἀγεννή,¹³ ἔμοιγε¹⁴ δοκεῖ· τὸ γὰρ νέον ὄντα τοσοῦτον πρᾶγμα¹⁵ ἐγνωκέναι οὐ φαῦλόν¹⁶ ἐστιν. ἐκεῖνος γάρ, ὡς φησιν, οἶδε τίνα τρόπον οἱ νέοι διαφθείρονται καὶ τίνες οἱ διαφθείροντες αὐτούς. καὶ κινδυνεύει σοφός τις εἶναι, καὶ τὴν ἐμὴν ἀμαθίαν¹⁷ κατιδὼν¹⁸ ὡς διαφθείροντος τοῦς ἡλικιώτας¹⁹ αὐτοῦ, ἔρχεται κατηγορήσων μου ὡσπερ πρὸς μητέρα πρὸς τὴν πόλιν. καὶ φαίνεται μοι τῶν πολιτικῶν²⁰ **[2d]** μόνος ἄρχεσθαι ὀρθῶς· ὀρθῶς γάρ ἐστι τῶν νέων πρῶτον ἐπιμεληθῆναι²¹ ὅπως ἔσονται ὅτι ἄριστοι, ὡσπερ γεωργὸν ἀγαθὸν τῶν νέων φυτῶν²² εἰκὸς πρῶτον ἐπιμεληθῆναι, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων. καὶ δὴ καὶ

⁶ ἐγώ + οἶμαι. οἶμαι - I suppose, expect, imagine.

⁷ δήμος - people

⁸ νόος - mind

⁹ τετανότριξ - having long hair

¹⁰ εὐγένειος - well-maned (referring here to his beard?)

¹¹ ἐπίγρυπος - somewhat-hooked (nose)

¹² ἐννοέω - I think, consider

¹³ ἀγεννή - low-born

¹⁴ dat. sg. of ἐγώ

¹⁵ probably "lawsuit" here.

¹⁶ φαῦλος - wicked, worthless

¹⁷ ἀμαθία - ignorance

¹⁸ κατεῖδον - I look down; observe

¹⁹ ἡλικιώτης - an equal in age, fellow, comrade

²⁰ πολιτικός - of or relating to citizens; public; official; statesman; belonging to the state; common, ordinary

²¹ ἐπιμελέομαι - I take care of, have charge of; have the management of

²² φυτόν - a plant, tree

Μέλητος ἴσως²³ πρῶτον **[3a]** μὲν ἡμᾶς ἐκκαθαίρει²⁴ τοὺς τῶν νέων τὰς βλάστας²⁵ διαφθείροντας, ὡς φησιν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο δῆλον ὅτι τῶν πρεσβυτέρων ἐπιμεληθεὶς πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γενήσεται, ὡς γε τὸ εἶκός συμβῆναι²⁶ ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς ἀρξαμένῳ.

Εὐθύφρων

βουλοίμην ἄν, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ὀρρωδῶ²⁷ μὴ τούναντίον γένηται· ἀτεχνῶς²⁸ γάρ μοι δοκεῖ ἀφ' ἐστίας²⁹ ἄρχεσθαι κακουργεῖν³⁰ τὴν πόλιν, ἐπιχειρῶν ἀδικεῖν σέ. καί μοι λέγε, τί καὶ ποιοῦντά σέ φησι διαφθεῖρειν τοὺς νέους;

Σωκράτης

[3b] ἄτοπα,³¹ ὦ θαυμάσιε,³² ὡς οὕτω γ' ἀκοῦσαι.³³ φησὶ γάρ με ποιητὴν εἶναι θεῶν, καὶ ὡς καινοὺς ποιοῦντα θεοὺς τοὺς δ' ἀρχαίους οὐ νομίζοντα ἐγράψατο τούτων αὐτῶν ἔνεκα, ὡς φησιν.

Εὐθύφρων

μανθάνω, ὦ Σώκρατες· ὅτι δὴ σὺ τὸ δαιμόνιον φῆς σαυτῷ ἐκάστοτε³⁴ γίνεσθαι. ὡς οὖν καινοτομοῦντός³⁵ σου περὶ τὰ θεῖα γέγραπται ταύτην τὴν γραφήν, καὶ ὡς διαβαλῶν³⁶ δὴ ἔρχεται εἰς τὸ δικαστήριον,³⁷ εἰδὼς ὅτι εὐδιάβολα³⁸ τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς πολλοὺς. καὶ ἐμοῦ γάρ τοι, **[3c]** ὅταν τι λέγω ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περὶ τῶν θείων, προλέγων αὐτοῖς τὰ μέλλοντα, καταγελῶσιν³⁹ ὡς μαινομένου· καίτοι οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀληθὲς εἶρηκα ὧν προεῖπον, ἀλλ' ὅμως φθονοῦσιν⁴⁰ ἡμῖν πᾶσι τοῖς τοιούτοις. ἀλλ'

²³ἴσως - equally; perhaps; it may be that

²⁴ἐκκαθαίρω - I clean out, clean thoroughly

²⁵βλάση - birth from

²⁶συμβαίνω - come together; come to pass

²⁷ὀρρωδέω - I fear, dread, shrink from

²⁸ἀτεχνῶς - simply

²⁹ἐστία - the hearth, fireside. Idiomatically, "at its very heart"

³⁰κακουργέω - I do evil, work wickedness

³¹ἄτοπος - improper, unrighteous, perverse

³²θαυμάσιος - wonderful, admirable

³³"to hear it just like that"

³⁴ἐκάστοτε - each time, always

³⁵καινοτομέω - I cut fresh into; innovate

³⁶διαβάλλω - I slander

³⁷δικαστήριον - a court of justice

³⁸εὐδιάβολος - easy to misrepresent

³⁹καταγελάω - I deride, laugh scornfully at

⁴⁰φθονέω - I envy

οὐδὲν αὐτῶν χρὴ φροντίζειν, ἀλλ' ὁμόσε⁴¹ ἰέναι.⁴²

Σωκράτης

ὦ φίλε Εὐθύφρων, ἀλλὰ τὸ μὲν καταγελασθῆναι ἴσως οὐδὲν πρᾶγμα.⁴³ Ἀθηναίοις γάρ τοι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ σφόδρα μέλει⁴⁴ ἄν τινα δεινὸν οἴωνται⁴⁵ εἶναι, μὴ μέντοι διδασκαλικὸν⁴⁶ τῆς αὐτοῦ σοφίας· ὃν δ' ἄν καὶ ἄλλους οἴωνται **[3d]** ποιεῖν τοιούτους, θυμοῦνται,⁴⁷ εἴτ' οὖν φθόνῳ ὡς σὺ λέγεις, εἴτε δι' ἄλλο τι.

Εὐθύφρων

τούτου οὖν πέρι ὅπως ποτὲ πρὸς ἐμὲ ἔχουσιν, οὐ πάνυ ἐπιθυμῶ πειραθῆναι.

Σωκράτης

ἴσως γὰρ σὺ μὲν δοκεῖς σπάνιον σεαυτὸν παρέχειν καὶ διδάσκειν οὐκ ἐθέλειν τὴν σεαυτοῦ σοφίαν· ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι μὴ ὑπὸ φιλανθρωπίας δοκῶ αὐτοῖς ὅτιπερ ἔχω ἐκκεχυμένως παντὶ ἀνδρὶ λέγειν, οὐ μόνον ἄνευ μισθοῦ, ἀλλὰ καὶ προστιθεὶς ἄν ἠδέως εἴ τις μου ἐθέλει ἀκούειν. εἰ μὲν οὖν, ὃ νυνδὴ ἔλεγον, μέλλοιέν μου καταγελαῖν ὥσπερ **[3e]** σὺ φῆς σαυτοῦ, οὐδὲν ἄν εἴη ἀηδὲς παίζοντας καὶ γελῶντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγαγεῖν· εἰ δὲ σπουδάσονται, τοῦτ' ἤδη ὅπη ἀποβήσεται ἄδηλον πλὴν ὑμῖν τοῖς μάντεσιν.

Εὐθύφρων

ἀλλ' ἴσως οὐδὲν ἔσται, ὦ Σώκρατες, πρᾶγμα, ἀλλὰ σύ τε κατὰ νοῦν ἀγωνιῇ τὴν δίκην, οἶμαι δὲ καὶ ἐμὲ τὴν ἐμήν.

Σωκράτης

ἔστιν δὲ δὴ σοί, ὦ Εὐθύφρων, τίς ἡ δίκη; φεύγεις αὐτὴν ἢ διώκεις;

Εὐθύφρων

διώκω.

⁴¹ὁμόσε - to one and the same place

⁴²*pres act inf* of εἶμι, I go. "Close with the enemy" according to Emlyn-Jones.

⁴³"Is of no consequence", Emlyn-Jones

⁴⁴μέλω - I care for; pass: to be an object of care

⁴⁵οἶομαι - I suppose, expect, imagine

⁴⁶διδασκαλικός - fit for teaching, instructive

⁴⁷θυμῶ - I am very angry

Σωκράτης
τίνα;

Εὐθύφρων
[4a] ὄν διώκων αὐ̃ δοκῶ μαίνεσθαι.

Σωκράτης
τί δέ; πετόμενόν τινα διώκεις;

Εὐθύφρων
πολλοῦ γε δεῖ πέτεσθαι, ὅς γε τυγχάνει ὢν εὖ μάλα πρεσβύτης.

Σωκράτης
τίς οὗτος;

Εὐθύφρων
ὁ ἐμὸς πατήρ.

Σωκράτης
ὁ σός, ὦ βέλτιστε;

Εὐθύφρων
πάνυ μὲν οὔν.

Σωκράτης
ἔστιν δὲ τί τὸ ἔγκλημα καὶ τίνος ἡ δίκη;

Εὐθύφρων
φόνου, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης
Ἡράκλεις. ἢ που, ὦ Εὐθύφρων, ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν ὅπη ποτὲ ὀρθῶς ἔχει· οὐ γὰρ οἶμαί γε τοῦ ἐπιτυχόντος [4b] [ὀρθῶς] αὐτὸ πράξαι ἀλλὰ πόρρω που ἤδη σοφίας ἐλαύνοντος.

Εὐθύφρων

πόρρω μέντοι νῆ Δία, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

ἔστιν δὲ δὴ τῶν οἰκείων τις ὁ τεθνεὺς ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρός; ἢ δῆλα δὴ; οὐ γὰρ ἄν που ὑπὲρ γε ἀλλοτρίου ἐπεξῆσθα φόνου αὐτῷ.

Εὐθύφρων

γελοῖον, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἶει τι διαφέρειν εἴτε ἀλλότριος εἴτε οἰκείος ὁ τεθνεὺς, ἀλλ' οὐ τοῦτο μόνον δεῖν φυλάττειν, εἴτε ἐν δίκῃ ἔκτεινεν ὁ κτείνας εἴτε μὴ, καὶ εἰ μὲν ἐν δίκῃ, ἔάν, εἰ δὲ μὴ, ἐπεξιέναι, ἐάνπερ ὁ κτείνας συνέστιός [4c] σοι καὶ ὁμοτράπεζος ἦ· ἴσον γὰρ τὸ μίasma γίνεται ἐὰν συνῆς τῷ τοιούτῳ συνειδῶς καὶ μὴ ἀφοσιοῖς σεαυτὸν τε καὶ ἐκεῖνον τῇ δίκῃ ἐπεξιῶν. ἐπεὶ ὁ γε ἀποθανὼν πελάτης τις ἦν ἐμός, καὶ ὡς ἐγεωργοῦμεν ἐν τῇ Νάξῳ, ἐθήτευεν ἐκεῖ παρ' ἡμῖν. παροινήσας οὖν καὶ ὀργισθεὶς τῶν οἰκετῶν τινι τῶν ἡμετέρων ἀποσφάττει αὐτόν. ὁ οὖν πατήρ συνδήσας τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καταβαλὼν εἰς τάφρον τινά, πέμπει δεῦρο ἄνδρα πευσόμενον τοῦ ἐξηγητοῦ ὅτι χρειῆ [4d] ποιεῖν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τοῦ δεδεμένου ὠλιγώρει τε καὶ ἡμέλει ὡς ἀνδροφόνου καὶ οὐδὲν ὄν πρᾶγμα εἰ καὶ ἀποθάνοι, ὅπερ οὖν καὶ ἔπαθεν· ὑπὸ γὰρ λιμοῦ καὶ ρίγους καὶ τῶν δεσμῶν ἀποθνήσκει πρὶν τὸν ἄγγελον παρὰ τοῦ ἐξηγητοῦ ἀφικέσθαι. ταῦτα δὲ οὖν καὶ ἀγανακτεῖ ὁ τε πατήρ καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, ὅτι ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ ἀνδροφόνου τῷ πατρὶ φόνου ἐπεξέρχομαι οὔτε ἀποκτείναντι, ὡς φασιν ἐκεῖνοι, οὔτ' εἰ ὅτι μάλιστα ἀπέκτεινεν, ἀνδροφόνου γε ὄντος τοῦ ἀποθανόντος, οὐ δεῖν φροντίζειν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου -- ἀνόσιον [4e] γὰρ εἶναι τὸ ὑὸν πατρὶ φόνου ἐπεξιέναι - κακῶς εἰδότες, ὦ Σώκρατες, τὸ θεῖον ὡς ἔχει τοῦ ὀσίου τε πέρι καὶ τοῦ ἀνοσίου.

Σωκράτης

σὺ δὲ δὴ πρὸς Διός, ὦ Εὐθύφρων, οὕτως ἀκριβῶς οἶει ἐπίστασθαι περὶ τῶν θείων ὅπῃ ἔχει, καὶ τῶν ὀσίων τε καὶ ἀνοσίων, ὥστε τούτων οὕτω πραχθέντων ὡς σὺ λέγεις, οὐ φοβῆ δικαζόμενος τῷ πατρὶ ὅπως μὴ αὖ σὺ ἀνόσιον πρᾶγμα τυγχάνῃς πράττων;

Εὐθύφρων

οὐδὲν γὰρ ἄν μου ὄφελος εἴη, ὦ Σώκρατες, οὐδέ [5a] τῷ ἄν διαφέρῃ Εὐθύφρων τῶν

πολλῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα πάντα ἀκριβῶς εἰδείην.